Kotimaisten kielten keskus
INSTITUTET FÖR DE INHEMSKA SPRÅKEN

VIITTOMAKIELTEN LAUTAKUNNAN 63. KOKOUS

PÖYTÄKIRJA

aika	tiistaina 2.5.2017, klo 10.14–15.04	
paikka	Valkea talo, 3 krs., Kuuloliiton pieni neuvotteluhuone	

Läsnä:		
jäsenet	Janne Kankkonen	puheenjohtaja
	Tuija Mustonen	
	Taina Petäjäinen	
	Juhana Salonen	
	Thomas Sandholm	ei läsnä 8. §
sihteeri	Leena Savolainen	
vieras	Anna Jääskeläinen	Väestörekisterikeskus, 8. §
tulkit	Markus Aro	ei läsnä 8. §
	Tarja Sandhholm	ei läsnä 8. §
	Kati Lakner	8. §
	Heidi Kangas	8. §
Poissa	Jarkko Keränen	
	Elina Tapio	

1. § Kokouksen avaus.

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.14.

2. § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koollekutsutuksi ja päätäntävaltaiseksi.

3. § Kokouksen esityslista.

Kokouksen esityslista hyväksyttiin muutoksitta.

4. § Lautakunnan edellisen kokouksen pöytäkirjojen tarkistaminen.

Edellisen kokouksen (13.12.2016) suomen- ja ruotsinkieliset pöytäkirjat tarkistettiin ja hyväksyttiin muutoksitta.

5. § Viittomakielisen kokousyhteenvedon laatijan valinta.

Kuurojen Liiton verkkosivuilla julkaistavan kokousyhteenvedon laatimisvuorossa todettiin olevan Thomas Sandholm.

6. § Kielilautakuntien Suomi 100 -seminaari.

Kielilautakuntien Suomi 100 -seminaarin nimeksi on päätetty *Kielen ilo* (Språkglädje), ja nimeen yhdistetään vielä jokin alaotsikko. Alustavasti on päätetty, että seminaari pidetään 23.11.2017.

Päätös 1. Viittomakielten lautakunnan esityksen valmistelusta vastaavaan työryhmään valittiin jäseniksi Janne Kankkonen, Tuija Mustonen, Juhana Salonen ja Leena Savolainen sekä varalle Pia Taalas.

7. § Video viittomakielten lautakunnan 20-vuotisesta taipaleesta.

Viittomakielinen kirjasto on ottanut lautakunnan 20-vuotisesta taipaleesta kertovan videon tuotettavakseen. Se hankkii videolle käsikirjoittajan, juontajan, kuvaajan ja editoijan. Tavoitteena on, että video valmistuu vuonna 2017.

8. § Käännösnäytteiden arviointi (Väestörekisterikeskus)

Väestörekisterikeskus uudistaa Suomi.fi-palveluaan ja samassa yhteydessä myös kaikki viittomakieliset videot kuvataan uudelleen. Suomalaiselle viittomakielelle tehtävien käännösten kilpailutukseen osallistuneet yritykset ovat huhtikuussa lähettäneet yhteensä kuusi lyhyttä käännösnäytettä, joiden perusteella arvioidaan tarjottavan käännöksen laatua. Väestörekisterikeskus on pyytänyt lautakuntaa toimimaan käännösnäytteiden arvioitsijana.

Arvioinnit tehtiin keskuksen ja lautakunnan sihteerin yhteistyönä laatimalle lomakkeelle (ks tekstiliite), joka oli koostettu pääasiassa Laatua viittomakielelle kääntämiseen -julkaisun perusteella. Jokainen video arvioitiin omalle lomakkeelleen, ja kukin jäsen täytti omat lomakkeensa itsenäisesti. Väestörekisterikeskus laskee arvioinnissa annetut pisteet yhteen, eivätkä jäsenet nähneet toinen toistensa arvioita.

Arviointilomakkeen koettiin olevan toimiva ja arviointityö sujui hyvin. Jonkin verran työtä vaikeutti se, että katsottavat videot olivat tyylilajiltaan erilaisia. Lomakkeeseen tehdään pieniä korjauksia, minkä jälkeen se julkaistaan Kuurojen Liiton verkkosivuilla kaikkien vapaaseen käyttöön.

9. § Viittomakieliset palvelut sote-järjestämislain ehdotuksessa sekä esitysluonnoksessa maakuntalaiksi.

Ehdotus sote-järjestämislaiksi

- Lakiehdotus suomeksi https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_15+2017.aspx
- Lakiehdotusta koskevat lausunnot http://valtioneuvosto.fi/hanke?selectedProjectId=14612 (Valitse *Asiakirjat*)
- Mielipidekirjoitus Helsingin Sanomissa http://www.hs.fi/paivanlehti/06042017/art-2000005157308.html

Esitysluonnos maakuntalaiksi

- Esitysluonnos on lausuntokierroksella 19.6.2017 asti https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=3b4dd9a1-204b-414c-9fdf-1ed9ca308ef9

Lisätietoa molemmista uudistuksista: http://alueuudistus.fi/etusivu.

Päätös 2. Koska palveluiden järjestäminen viittomakielellä on kirjattu puutteellisesti ehdotukseen sote-järjestämislaiksi, ja koska esitysluonnoksessa maakuntalaiksi ei mainita viittomakielilakia lainkaan, päätettiin laatia molemmista asioista viittomakielten lautakunnan lausunto. Sihteeri laatii lausunnot ja keskustelee niiden sisällöstä jäsenten kanssa ennen päätöstä tekstien lopullisesta asusta.

10. § Muut esille tulevat asiat.

Pohjoismainen viittomakielten huoltajien verkostotapaaminen pidetään Århusissa, Tanskassa 19.9.2017. Tapaamiseen ovat Suomesta osallistumassa Janne Kankkonen ja Leena Savolainen. Århusissa pidetään samaan aikaan 18.–21.9.2017 Pohjoismainen kielifestivaali http://www.aarhus2017.dk/da/kalender/kolon--nordisk-sprog--og-kulturfestival/9683/. Kielenhuoltajat esiintyvät festivaaleilla 18.9.2017, ja tarkoitus on, että pohjoismaisia viittomakieliä edustavat tahot pitävät tuolloin kaksi esitystä.

Pohjoismaiset viittomakielten kielenhuoltajat ovat kokoontuneet vuodesta 2012 kerran vuodessa. Kokoontumiset on järjestetty puhuttujen kielten huoltajien tapaamisten yhteydessä, ja Pohjoismaiden ministerineuvosto on hakemuksesta myöntänyt varoja myös viittomakielten huoltajien tapaamisiin. Nyt ministerineuvosto on ilmoittanut, ettei se jatka rahoitusta entiseen tapaan. Samanaikaisesti kielenhuoltajien vuotuiset verkostotapaamiset ollaan harventamassa joka toiselle vuodelle. Sihteeri tiedusteli jäseniltä, kumpaa vaihtoehtoa nämä kannattavat: että pohjoismaiset viittomakielten huoltajien tapaamiset pidettäisiin jatkossakin puhuttujen kielten huoltajien tapaamisten yhteydessä vai että järjestetään tapaamiset heistä erillään? Molemmissa vaihtoehdoissa viittomakielten huoltajien pohjoismaisen verkoston on itse haettava rahoitus tapaamisiaan varten.

Päätös 3. Lautakunta päätti suosittaa pohjoismaisten tapaamisten jatkamista puhuttujen kielten kielenhuoltajien tapaamisten yhteydessä. Näin toimien voimme puolin ja toisin jakaa kokemuksia ja tietoa sekä tehdä viittomakieliä tunnetuksi eri Pohjoismaissa.

11. § Ilmoitusasiat.

a) YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista ja sopimuksen valinnainen pöytäkirja on molemmat käännetty suomalaiselle viittomakielelle https://www.youtube.com/playlist?list=PLhIF0UhvF7iv_OvvGXq5ptkKdmsYpaqWh. VANEn sivuilta löytyy myös sopimuksen esittely suomalaisella viittomakielellä http://vane.to/vammaisyleissopimus/viittomakieli ja suomenruotsalaisella viittomakielellä http://vane.to/sv/fn-konvention.

b) Humanistisen ammattikorkeakoulun Livs-projektin päätösseminaari pidetään 1.9.2017.

12. § Seuraava kokous.

Seuraava kokous pidetään ennalta sovitun mukaisesti 5.6.2017 klo 10–15.

13. § Kokouksen päättäminen.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.04.

Vakuudeksi

Leena Savolainen sihteeri	Janne Kankkonen puheenjohtaja

Kotimaisten kielten keskus
INSTITUTET FÖR DE INHEMSKA SPRÅKEN

Tekstiliite: Viittomakielten lautakunnan 63. kokous 2.5.2017, 8. § Käännösnäytteiden arviointi (Väestörekisterikeskus)

Väestörekisterikeskus ja Kotimaisten kielten keskuksen viittomakielten lautakunta, 1.3.2017

Viittomakielisen aineiston laadun arviointi

Tarjoajien videonäytteet arvioidaan oheisten kriteerien perusteella. Kukin kriteeri arvioidaan pisteasteikolla 1–3, jossa 3 = vastaa hyvin, 2 = vastaa osittain ja 1 = ei vastaa määritelmää.

VIITTOMAKIELISEN KÄÄNNÖKSEN JA VIITTOMISEN LAATU

Kriteeri	**Määritelmä**	**Pistemäärä**
Tekstin sidosteisuus eli koheesio	Tekstin sidosteisuudella (tai sidoksisuudella) eli koheesiolla tarkoitetaan sitä, että tekstin eri osat kytkeytyvät toisiinsa selkeästi ja loogisesti. Hyvin sidostettua viittomista on vaivatonta seurata Sidosteisuutta luovat esimerkiksi a) esillä olevaan asiaan useammalla tavalla viittaaminen (paikantaminen tilaan, osoitukset, poijut, verbin taivuttaminen tekijän tai vastaanottajan/kohteen mukaan jne.), b) eri lausetyyppien käyttäminen (päälause, sivulause, kysymyslause jne.), ja c) pään ja vartalon liikkeen sekä kasvoilla ilmaistavien kieliopillisten ilmeiden hyödyntäminen.	
Videon kaksiulotteisuuden huomioiminen sekä katseen käyttö	Videon kaksiulotteisuus on huomioitu viitotun tekstin rakenteessa: esimerkiksi sormitetaan kasvojen vieressä (ei päällä), ja lukuviittomissa sormenpäät osoittavat sivulle, ylös tai alas (eivät kohti kameraa). Videolle viittoessaan viittoja useimmiten lukee tekemäänsä käännöstä prompterilta ja katsoo siksi lähes koko ajan kameraan eikä voi käyttää esimerkiksi katseella paikantamista, ettei kadottaisi tekstin oikeaa kohtaa. Katseen käytön rajoitukset on huomioitu viitotun tekstin rakenteessa.	
Viittomisen, artikulaation ja huulion selkeys	Käännös on yleiskieltä. Termien viittomakielisiä vastineita on käytetty pohditusti ja systemaattisesti. Huulioita on käytetty tekstin tyylilajille sopivalla tavalla. Huuliossa näkyy suomen kielen sanahahmoja, mutta ei korostetusti. Käsimuodot, käsien liikkeet ja viittomien artikulaatiopaikat toteutuvat selkeinä ja viittominen on kuitenkin luontevaa.	

Viittomisen sujuvuus ja rytmitys	Viittominen on sujuvaa ja sopivasti rytmitettyä. Hyvärytmisessä viittomisessa muun muassa pään ja vartalon liikkeet, kasvojen ilmeet ja käsien liikkeen rytmin vaihdokset yhdessä jakavat tekstiä kokonaisuuksiin ja helpottavat tekstin eri osien välisten suhteiden ymmärtämistä. Viittominen, josta rytmi puuttuu, on monotonista, se tuntuu tasapaksulta ja sitä on vaikea ymmärtää.	

VIDEON KUVAAMISEN JA JÄLKITUOTANNON LAATU

Kriteeri	**Määritelmä**	**Pistemäärä**
Valaistus	Video on valaistu siten, että viittomakielinen esittäjä näkyy selvästi ruudulla. Huomiota on kiinnitettävä erityisesti kasvojen ja käsien valaisemiseen, jotta katsojan on helppo seurata esitystä.	
Värit ja kontrastit	Videon tausta on silmille miellyttävä ja esittäjä erottuu siitä selkeästi. Esittäjällä on tummat ja/tai yksiväriset vaatteet, jotta katsoja voi keskittyä viittomiseen ilman ylimääräisiä häiriötekijöitä.	
Tarkkuus	Videon laatu on hyvä ja kuva terävä. Viittomat ja kasvojen ilmeet ovat selkeästi erotettavissa ja viittomista on helppo katsoa	
Videokuvan rajaus	Videolla on käytetty puolivartalokuvaa, joka on rajattu hieman viittojan vyötärön alapuolelta. Viittomisen aikana kädet eivät käy häiritsevästi kuvausalueen reunoilla tai ulkopuolella.	

MUITA HUOMIOITA:

Lähteet:

Viittomakielen lautakunnan 40. kokous 21.4.2010. Äidinkielisen viittojan kääntäjän- ja viittomistaidon arvioiminen – tapaus Kelan viittomakieliset www-sivut
http://www.kotus.fi/files/1777/Kokous_40-210410.pdf

Kotimaisten kielten keskuksen viittomakielten lautakunta, Laatua viittomakielelle kääntämiseen, 2015
http://www.kuurojenliitto.fi/fi/file/2040/download?token=cLLUJwEz